

Meurs A.M.

Mijn liefde is scharlakenrood

b:k light

Dit is een uitgave van Booklight - dienstverlenende uitgeverij
Zie voor een overzicht van al onze titels (ook als e-book)
www.booklight.nl

© 2012 Meurs A.M. / Booklight
Vierde herziene druk, november 2012
ISBN 9789087480066
NUR 301

Op de voorzijde van de omslag zijn boeken en personen verwerkt
die een rol hebben gespeeld in de totstandkoming van deze roman.

www.meursam.nl

Ontwerp: We love it when a plan comes together.com

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag, in welke
vorm of op welke wijze dan ook, worden veeelvoudigd, opgeslagen
in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced,
transmitted or stored in any form or by any means without written
permission of the publisher.

www.booklight.nl

b:k light

Deel 1
De jongeman T

1970

Weemoed

Voor zijn gevoel liggen ze daar al uren op hun buik in de bladeren en het zand en doen soms iets dat hijzelf in ieder geval niet heeft geleerd, want hij is niet in militaire dienst geweest, namelijk iets dat tijgeren heet. En hij gelooft niet dat de ander, zijn vriend Hein, wel in dienst is geweest en dat wel heeft geleerd en dus denkt hij: die doet maar wat, net als ik.

T kijkt nog eens naar het wc-raampje op manshoogte naast de stenen buitentrap, waar ze toch tamelijk dichtbij zijn en dat open had moeten staan, zodat ze alleen nog de stenen buitentrap zouden moeten nemen om elkaar door het raampje te helpen. Maar hij hoort hun vriend en bondgenoot Jan al het verhaal vertellen van het raampje dat bij zijn vertrek vlak voor sluitingstijd van de Amerikaanse bibliotheek nog open had gestaan, zoals ook de flessen met benzine volgens afspraak in de stortbak van het toilet hingen, maar hoe Jan buiten tot zijn schrik had moeten vaststellen dat het raampje dicht was en hoe hij de volgende dag als eerste weer in de bibliotheek was om de flessen weg te halen, omdat het risico dat ze in de loop van de dag gevonden zouden worden te groot was.

Dagenlang had Jan in de bibliotheek doorgebracht, de oude bibliothecaresse begon hem al te kennen en te groeten, wat ongunstig was in verband met herkenning. Jan betrapte zichzelf erop dat hij naar haar borsten, billen en benen begon te kijken en iets ondeugends in haar ogen meende te zien. Hij zei tegen zichzelf dat ze helemaal niet zo oud was, hij begon haar dus in overweging te nemen, wat helemaal uit den boze was gezien het doel dat zij zich gesteld hadden. Toen hij bovendien merkte dat hij gehecht begon te raken aan bepaalde boeken die hij aanvankelijk zomaar had ingekeken zonder iets te zien, en hij het moeilijk kreeg als hij zich voorstelde hoe ze in vlammen opgingen, toen

wist Jan dat ze de knoop moesten doorhakken en in actie komen, wilde ooit de foto van de brandende Amerikaanse bibliotheek de voorkant van hun eerste landelijke revolutionaire krantje sieren.

Nee, denkt T, als Jan geweten had dat het raampje weer dicht was, zou hij ons gewaarschuwd hebben, zodat ik niet eerst met bonzend hart op mijn kamertje had hoeven zitten wachten tot we vertrokken en dan nog eens hier een uur had moeten liggen tot de man in de tuin van de villa hiernaast eindelijk naar binnen ging en binnen bleef.

Ze waren eerst rond het blok gelopen. “Om de boel te verkennen,” had Hein gezegd. Ze hadden gecontroleerd of het ijzeren hek niet op slot zat, want misschien moesten ze aan de voorkant ontsnappen. Ze waren langs de villa’s met de tuinen gegaan, waar toen nog niets te zien was, en langs de bouwwerf van wat het Van Goghmuseum moest worden. Alles was veilig, maar net waren ze aan de achterkant van de bibliotheek toen uit de villa ernaast een man met een hond de tuin in kwam en lang, heel lang buiten bleef, met als gevolg dat ze al die tijd onbeweeglijk en zonder een geluid te maken plat moesten blijven liggen.

Nee, het raampje was bij het sluiten van de bibliotheek open geweest, en misschien is het nog wel open, lijkt het alleen dicht, maar om dat te proberen zullen ze er tegen moeten duwen en daarvoor moet een van hen eerst die trap op.

Die trap kunnen ze niet meer op als vlak voor het ijzeren hek een lelijke eend stopt, waarvan het silhouet tegen de lichten van het Museumplein al gauw ritmisch begint te bewegen. Zelfs vanuit hun lage standpunt is nu en dan achter de raampjes de schaduw van een opduikend lichaamsdeel te zien.

“Verdomme!” zegt Hein, maar dan proesten ze het uit.

Het lachen duurt niet lang en al gauw trekt tegelijk met de kou vanuit de grond waarop hij ligt een gevoel van moedeloosheid in T op. Hij denkt aan de aanslag op de Indonesische bank die ze samen beraamd hadden en die volgens Hein wel moest mislukken omdat doodeenvoudig de interne voorwaarden niet vervuld waren. Hein bedoelde daarmee dat hun kameraden nog niet in staat waren om bommen te maken die het deden. Deze was letterlijk met een sisser afgelopen, met een steek-

vlam als troost. Heel wat vuurwerk was effectiever. Gehurkt achter de auto's langs de gracht tegenover de bank hadden ze het gadegeslagen. Toen er ook nog een politieauto aan kwam, hadden ze de bom bestemd voor de andere bank in de gracht gegooid. T ziet nog voor zich hoe Hein plat op de grond gaat liggen en zijn hand zover mogelijk langs de kademuur naar beneden laat zakken om de plons zo zacht mogelijk te maken. Bij het geluid van een auto was er niets van te horen. Ze waren veilig thuisgekomen. Zou dat vanavond ook het geval zijn?

Als de eend eindelijk wegrijdt, fluistert Hein die naast hem is gekropen: "Jezus T! We doen plan twee, plakken pleisters op het glas van de tuindeur aan de andere kant van het huis, slaan hem in met onze elleboog en maken gebruik van de platte reserveflles in onze binnenzak om alsnog ons doel te bereiken." Misschien heeft Hein alleen maar "plan twee" gezegd of "achterom" gezegd en heeft T dit zelf zo ingevuld. Maar de bedoeling is duidelijk, en terwijl T spijt heeft van alle dingen in zijn leven waaraan hij is begonnen zonder er een duidelijke greep op te hebben – die dingen zijn nog nooit goed gegaan – zijn ze al bezig voorzichtig achteruit te kruipen. Waarom ben ik ooit begonnen ja te knikken terwijl ik het niet begrepen had? denkt hij. Uiteindelijk kom je jezelf toch tegen. Misschien was ik zelfs redelijk geweest in wiskunde als ik niets voorbij had laten gaan en me dingen desnoods drie keer had laten uitleggen. Die verdomde trots, die schaamte! Waarom heb ik niet gecontroleerd of alles goed geregeld was? Waarom heb ik het niet zelf bij Jan nagevraagd? Uit vertrouwen? Eerder uit een romantische versie van vriendschap, uit sentimentaliteit. Hij hoort Jan zeggen: "Als ik dat beloof, kameraad, dan komt het ook voor mekaar." Bullshit! ... Maar misschien is het raampje wél open.

Terwijl ze voorzichtig achteruit kruipen met de bedoeling "plan twee" te realiseren, is er plotseling beweging op de tot dan toe doodstille bouwwerf van het Van Gogh Museum naast hen. Er wordt gefluisterd en gesjouwd. Daar wordt duidelijk ingebroken!

Dan moeten ze maken dat ze weggelopen om niet gepakt te worden voor iets waar ze part noch deel aan hebben. Ze kruipen steeds haas-

tiger achteruit, zich al meer oprichtend, weg van die kant van het huis waar de voordeur is met daarnaast het wc-raampje, beide een kwartslag afgedraaid van het Museumplein, maar dus ook recht gekeerd naar de bouwwerf waar de diefstal plaatsvindt, een ordinaire diefstal die hun revolutionaire daad verhindert.

Want dit is wel duidelijk, denkt hij nog weemoediger dan hij al was toen de buurman maar buiten bleef en toen later de eend begon te bewegen. Maar dan komt daar de opluchting bij dat ze niet hoeven weg te hollen temidden van oplaaiende vlammen, misschien zelfs achternagezeten door weten-zij-veel-voorbijgangers. Want hollen daar is hij niet goed in, denkt hij als ze over het hekje van de buurman klimmen die nog steeds binnen blijft, en ze via zijn tuinhek op de straat achter het plein uitkomen en besluiten snel naar huis te gaan om de flessen benzine in hun binnenzak kwijt te raken.

1966

De Opstand

Op 14 juni 1966 komt T via het Centraal Station Amsterdam binnen en krijgt op het stationsplein een stencil in zijn handen gedruwd dat gericht is “Aan de arbeidersklasse en de jeugd van Amsterdam”.

Dat is allebei precies wat ik voortaan ben, denkt T en leest: “Sinds gisteravond een arbeider door de politie is doodgeslagen is Amsterdam één groot slagveld.”

Nu pas kijkt hij om zich heen, naar de overkant, naar het Victoria-hotel, en merkt dat de drukte zoals hij die zich had voorgesteld geen normale drukte is. In het midden wordt deze gevormd door twee groepen van elk honderden personen die op een afstand van zo'n vijftig meter tegenover elkaar staan. Nu eens komt de ene groep al stenen gooiend naar voren en dringt daarbij de andere, die uniformen en rieten schilden en stokken draagt, achteruit. En als op een commando deze geüniformeerden naar voren komen, wijken de anderen op hun beurt terug, waarbij sommigen zelfs in het station verdwijnen waar ze veilig zijn voor de traangasgranaten die door de geüniformeerden in hun midden worden geschoten. Soms worden deze granaten door dapper voorwaarts rennende jongeren teruggegooid.

In een wijde kring, aan de overkant van het water aan beide zijden van de brede dam tussen stationsplein en winkelstraat, staan om deze twee groepen heen misschien wel duizend toeschouwers.

T wil verder lezen maar zijn ogen beginnen te tranen en terwijl hij erin wrijft krijgt hij een klap op zijn hoofd. Hij strompelt zonder op te kunnen kijken naar de zijkant van een kraampje en zakt in elkaar. Er komt een vrouw naar buiten die hem wil weggagen: “Wegwezen, niet gaan zitten. Ik moet die rotzooi hier niet hebben.” Maar ze gaat terug binnen als ze merkt dat het geen zin heeft, hij ziet haar niet eens.

Hij komt na een tijd overeind en begint langzaam in de richting van de winkelstraat te lopen. Er zijn wel veel mensen maar die houden zich op dicht tegen de huizen aan. Het lijkt of ze de brede middenbaan willen vrijhouden voor de strijdende partijen. Maar die zijn op dit moment niet te zien.

Dan naderen er midden over de brede winkelstraat demonstranten. Ze schoppen en duwen met latten een zeker vier meter brede en bijna een meter hoge brandende rol papier voor zich uit. Ze schreeuwen: "Weg met de leugen, weg met de Telegraaf!" T kijkt naar hun schoenen, het zijn kistjes met zand en kalk erop. Ze moeten die rol wel meer gelijktijdig raken, anders gaat hij nog meer naar rechts en rolt het water in, of erger, komt op een rondvaartboot terecht die ook in brand vliegt.

Hij kan niet zo goed omhoog kijken en merkt nu pas dat er een motor over de stoep dicht langs de huizen op hem af komt en hem omver lijkt te willen rijden maar nog net uitwijkt. Hij blijft geschrokken voorovergebogen staan, met zijn beide handen op zijn bovenbenen. Zijn hart klopt hevig. Midden over straat galopperen geüniformeerde ruiters die lange gummilatten in hun hand omhooghouden. T valt opzij een steegje in wanneer er opnieuw een motor met zijspan op hem afkomt. Als die juut in het zijspan, die al ging staan, me had willen slaan, dan zat dat zijspan aan de verkeerde kant of kwam die motor van de verkeerde kant, maar dat zoeken ze zelf maar uit. Nog meer geschrokken struikelt hij verder, hij heeft moeite zich helemaal op te richten. Het steegje komt uit op een winkelstraat en gaat aan de overkant verder, maar hij volgt naar rechts de winkelstraat, waar blijkbaar het dagelijkse leven zijn gewone gang gaat, en komt bij een weg met een tram die elk ogenblik kan gaan rijden. In plaats van na de tram over te steken gaat hij opnieuw naar rechts tot hij bij de stoplichten komt en dan ziet hij schuin voor zich aan de overkant van het water het Centraal Station liggen. Dan maar weer naar het Centraal Station en opnieuw beginnen voor hij echt verdwaalt. Hij wil immers het centrum in, naar de Dam, net als iedereen.

Onder de overkapping van het station, op een bank of op een verhoging van een laad- en losplaats - dat kan hij in het schemerdonker niet goed zien - ligt een jongen, T ziet het witte gezicht. Hij hoort gekreun en vraagt: "Gaat het? Hebben ze jou ook te pakken gehad?"

"Ga weg, boer, voor we opvallen en ze hier naartoe komen."

"Ik ben geen boer, ik werk als arbeider," zegt T. Hij wil wat hij is niet zonder meer gelijkstellen met het werk dat hij de laatste tijd gedaan heeft.

De jongen schiet in een pijnlijk onderdrukte lach. "Je bent gewoon een boer," zegt hij, "dat hoor ik toch, en je bent vast ook voor dat boere-PSV, loop nou maar gauw door."

T voelt zich rood worden. Voor het station, waar het nu rustig is, er zijn wel veel mensen maar er zijn geen vechtenden te zien, vraagt hij nu voor de zekerheid maar naar de Dam. "Gewoon rechtdoor," zegt men en kijkt hem onderzoekend aan. Of verbeeldt hij zich dat?

Het lijkt of hij Amsterdam opnieuw binnenkomt. Vlak naast hem piept met luid gebel een tram. Links tussen twee kerktorens in staan op een gebouw de teksten *God roept u* en *God saves you*. God gaat blijkbaar in het Engels een stukje verder. Bij het stoplicht tegenover het Victoriahotel doet hij geschrokken een stap terug de stoep op als er, vanachter hem komend, een bus rakelings voor hem de bocht om raast. Ze willen me hier gek maken, denkt T, maar ik laat me niet kennen.

Hij steekt over naar het Victoriahotel. Honderden bouwvakkers zijn hier bezig andere bouwvakkers te dwingen een verbouwing van het hotel stil te leggen, er wordt flink geduwd en getrokken. De bouwkeet wordt in brand gestoken. Het talrijke publiek lijkt afwachting de brede winkelstraat, waar ook ergens de Dam moet zijn, in te kijken.

Politie op motoren en paarden voeren opnieuw charges uit. Dan volgt over de volle breedte van straat en trottoir een rij agenten met pofbroeken, laarzen en karabijnen. Ze doen in hun zwarte uniformen aan Duitsers denken en het publiek lijkt navenant te reageren, de agenten worden van alle kanten gestenigd. Ze hebben geen schilden en worden gevoelig geraakt. Op bevel gaan ze onder luid boegeroep van het volk in looppos over tot aan het Centraal Station en stellen zich daar op met hun rug naar het gebouw.

“We zouden ze makkelijk baas kunnen als we maar alle wapens mochten gebruiken. Maar dat is politiek, jongen.” T staat aan het begin van een steegje en kijkt achter zich: blijkbaar een stille, in ieder geval iemand die aan de kant van de politie staat.

Er wordt geschoten. Schiet men in de lucht of gericht? Weer komen er motoren met zijspan en nu ook ruiters dicht langs de huizen. Daarachter volgen over de volle breedte rijen agenten te voet met helmen, latten en schilden. Bij het steegje staat een wagen met lege limonadeflesjes. Zoiets vraagt erom. Ze regenen neer op de agenten. Een van hen trekt zijn revolver. Hij vuurt enkele malen. Een man zakt in elkaar. Als T het idee heeft dat de agent de revolver op hem richt, vlucht hij verder het steegje in. Hij blijft nu op een half drafje doorlopen, want hij herinnert zich dat hij een kamer moet zien te vinden en zal dan later naar de Dam gaan. Bij de straten die hij kruist neemt hij steeds het steegje aan de overkant. Hij gaat voorbij de deuren van een kerk waar een paar mensen uitkomen met een folder in hun hand. Nu kan hij niet meer rechtdoor, moet links of rechts, gaat rechts en plotseling ziet hij de eerste hoeren. Ze zijn overal achter de ramen en in de deuropeningen. Hij voelt zich blozen en loopt snel door. Hij passeert iets waarvan hij denkt dat het een enkele tientallen meters hoge gashouder is en komt bij een gracht. Hij is bijna bij een brug, aan de overkant is rechts van een winkelstraat een gebouw met een blauwe engel er bovenop, links zijn aan de gracht een paar café's. Ik kan het beter vragen, denkt hij, bovendien moet ik even zitten.

Aan de bar een man en twee vrouwen van tussen de dertig en veertig. T neemt ook aan de bar plaats, laat twee krukken open. Ze kijken hem belangstellend aan. Hij bestelt een pilsje.

“Dagje Amsterdam, jongen?” knipoogt de barjuffrouw. “t Is anders een rotzooitje op straat.”

“Maar bij ons ben je veilig, hoor jongen,” zegt een van de andere vrouwen.

“Ik zoek een kamer,” zegt T, “ik wil hier komen wonen.” Hij droomt even weg, denkt aan waar hij vandaan is gekomen, wat hij achter heeft

gelaten en aan zijn plannen. Voor zijn meisje is het nog het moeilijkst te begrijpen. Ik heb het haar nog niet echt gezegd, maar ze zal wel voelen dat het voorbij is, denkt hij, ik moet gewoon vérder.

“Heb jij geen kamertje voor die knappe jongen, Gé?” zegt de ene vrouw tegen de ander.

“Me man ziet me aankomen,” zegt de vrouw die Gé wordt genoemd. “Die vertrouwt me voor geen meter overdag thuis met zo’n student. Neem jij hem maar, dan kom ik wel een keertje langs. Maar misschien werkt hij wel gewoon en is-ie er overdag helemaal niet, wat zeg jij, jongen?”

“Ik zoek werk,” zegt T. “Ik werk meestal in magazijnen, ik vind wel wat.”

“Zo is dat,” zegt de ene vrouw. “Die jongen vindt zo werk. Kom bij ons zitten, jongen, we bijten niet en we zitten ook niet in bizniz. Neem nog een pilsje.”

De barjuffrouw zet met een vragende glimlach het glas bier op de bar naast Gé. T schuift naast haar. Gé legt haar hand op zijn bovenbeen, ze leunt een beetje over hem heen terwijl ze met haar andere arm naar buiten wijst.

“Niet doen,” zegt de andere vrouw. “Direct krijgt die jongen een stijve pik.”

“Stil effe,” zegt Gé, “ik wil hem alleen wijzen hoe hij een kamer vindt. We doen je niks, je zit gewoon met een paar meissies die een jaar of tien ouder zijn dan jij te praten. Heb je eigenlijk een meisje? Zal best. Zo’n knappe jongen heeft vast wel een meisje.”

“Ja,” zegt T. “Nee,” zegt hij dan, “niet meer.”

“Nou, wat is het? Is het ja of nee. Je probeert ons toch niet te versieren met je ‘nee’? Kijk, schat, je gaat hier rechtsaf de Brouwersgracht op, tot over de Prinsengracht, dan ga je schuin de Westerstraat in en ben je midden in de Jordaan. Daar heb een juffie wel een kamertje voor je. Zeker voor 75 piek, want dat is niet eens zo weinig.”

T herinnert zich niet dat hij verteld heeft wat hij kan betalen voor een kamer.

“Maar wil je eerst naar de Dam? (Had hij dat ook al verteld?) Het

beste voor je zou zijn als je hier (ze wijst opnieuw over hem heen naar de gracht) gewoon de Singel af liep, tot aan de Rozengracht, dan linksaf en dan kom je achter het paleis, en aan de voorkant van het paleis is de Dam. Maar als je dat interessant vindt, hoef je niet zo, dan ga je hier weer de brug over, aan de overkant een beetje naar rechts, dan links het straatje in, de Spuistraat over, de Nieuwe Zijds, telkens de steegjes aan de overkant in, dan kom je vanzelf weer op het Damrak naar de Dam. Dat is leuker voor je als je voor het eerst in Amsterdam bent. Maar kijk wel uit, want ik geloof dat je al een beetje bezopen bent.”

“Ach meid, laat die jongen gewoon de Nieuwendijk aflopen,” hoort hij de andere vrouw zeggen.

Hij is niet bezopen, weet hij, het is de klap. Maar hij had er niet een paar pilsjes bovenop moeten nemen. Hij staat opeens op, legt 25 gulden op de bar, wat veel te veel is, en gaat naar buiten. Hij loopt de steegjes in, soms zitten er hoeren, dan zijn er gezellig ogende winkeltjes en café'tjes, dan weer is het duidelijk de achterkant van winkels en bedrijven, van keukens van restaurants en ziet hij veel buitenlanders uit zuidelijke landen. Uiteindelijk komt hij op wat blijkbaar het Damrak is, nauwelijks 20 meter van het steegje waar hij ditzelfde Damrak een uur of zo geleden heeft verlaten.

Het is zeker lunchpauze, de drukte op straat wordt nog groter dan straks al het geval was. Veel meisjes in korte rokjes en op hoge hakken zwermen de straat op.

Ik moet en zal naar de Dam, denkt T. Het probleem is dat hij zich achter een groep mannen bevindt waarvan de achtersten nog allerlei projectielen, zoals stenen, halve tegels en latten, aan het verzamelen zijn van de bouwwerf van C&A. Tegenover hen staan op vijftig meter afstand agenten met helmen en schilden die met hun lange gummilatten tegen de zijkanten van hun laarzen roffelen. De voorste demonstranten laten zich blijkbaar niet intimideren, roepen: “Moordenaars! Fascisten!”, rennen ondertussen naar voren en werpen hun projectielen, de latten aan de voorkant verzawaard als speren. Dan rennen ze zwijgend langs de zijkanten terug en verdwijnen in de steegjes, terwijl ondertussen de vol-

gende rij de aanval heeft ingezet. T is vol bewondering voor de strategie, vooral als hij ziet hoe de eerste aanvallers via de steegjes zijn omgelopen en weer achteraan opduiken en zich opnieuw wapenen. Maar plotseling merkt hij dat er zich geen aanvallers meer tussen hem en het cordon politie bevinden. Hij moet nu zelf gauw een steegje induiken, nog net op tijd om de agenten voorbij te zien trekken onder het roepen van: “Pak ze! Erachteraan! Pak dat langharig tuig! Breek ze de botten die stenengooiers.”

De truc met de steegjes kan ook andersom toegepast worden, denkt T. Ik ga hier het steegje in en kom via het volgende steegje achter de politie opnieuw op het Damrak en ben weer dicht bij de Dam. Boerenslim, denkt hij en krijgt een kleur als hij denkt aan de gewonde jongen bij het Centraal Station. Wanneer hij opnieuw op het Damrak komt weet hij dat hij nog lang niet is waar hij wezen wil. Marechaussees met gekruiste witte banden over hun rug en een rugzak, rieten schilden en lange knuppels slaan er ongenadig op los. Mensen die uit de tram komen en passerende fietsers krijgen klappen. Politie te paard en op motoren drijven de demonstranten uit elkaar. Op de tramrails worden door de betogers ijzeren staven gelegd. De orde in de gevechten lijkt aan beide kanten weg. De woede bij de individuele demonstranten lijkt bovendien groter te worden. T ziet hoe een man een agent met een bajonet aanvalt en door een andere agent wordt neergeschoten. Een andere man die de politie met een gebroken fles aanvalt krijgt een schot in zijn buik. Twee agenten op motor met zijspan en een motoragent die is afgestapt slaan samen in op een bromfietser die ze klem hebben gereden. Midden op het trottoir ligt een man bewusteloos op zijn rug, zijn armen gespreid. Aan de overkant, bij de Bijenkorf, worden enkele glazen toegangsdeuren ingetrapt. Uitgerukte verkeersborden liggen als mikadostokjes over elkaar heen.

Voetje voor voetje probeert T met zijn rug vlak langs de huizen in de richting van de Dam te schuifelen. Als hij links kijkt in de richting van waar hij vandaan is gekomen ziet hij hoe bouwvakkers voor C&A een werkkeet in brand steken. Een busje van het bouwbedrijf wordt omgesmeten op het Damrak. Een container verspert de weg. Op een

barricade ervoor staat een olievat in brand, zwarte rookwolken schieten omhoog. Er vallen opnieuw pistoolschoten. T schuifelt verder, kijkt nu in de richting van de Dam. Bij een volgend steegje, zo smal dat er geen motoren of paarden in kunnen, krijgt een agent een karatetrap op zijn kin en borst. Hij valt om en probeert zijn pistool te trekken. Hij krijgt een schop tegen zijn hand en kijkt zittend de jonge aanvaller bang aan. Deze verdwijnt met grote sprongen uit het zicht.

T gaat verder. Achter een busje ligt een marechaussee voorover, half op zijn zij, het riempje van zijn sabel, die als een hopeloze erectie omhoogsteekt, om zijn hand. Een voorbijganger geeft een schop tegen de sabel. T kan nu het monument op de Dam zien. Even doorzetten.

Er worden stenen uit het plaveisel voor het paleis gehaald. De politie schiet traangasgranaten af. Een houten huisje van de verkeerspolitie wordt vernield. T is op de Dam. De verkeerslichten werken niet meer. Van alle kanten probeert het verkeer zich een weg te banen. Sommige chauffeurs vluchten weg uit hun auto waarop en waartegen stenen terecht komen. Andere rijden op het publiek in. Een bromfiets met een kist achterop blijft op zijn standaard in de chaos overeind staan.

Politie en marechaussee hebben temidden van tientallen voertuigen een soort hoofdkwartier gevormd. Het doet T denken aan huifkarren in een cirkel, belaagd door indianen. Een arrestant wordt geboeid in een zijspan afgevoerd. Agenten met verwondingen door stenen worden in een busje weggebracht. De ene hoge pief van de politie houdt de arm vast van een andere die met gebogen hoofd loopt. Ze zien er potsierlijk uit in hun witte uniformen.

T kan niet lang genieten van zijn verblijf op de Dam. Hij wordt de Nieuwendijk op gejaagd. Ook een bekende naam, denkt hij. Dan zal de Kalverstraat ook wel in de buurt zijn. Maar er duikt een ander probleem op. Potige figuren met boksbeugels, die ze soms in de zakken van hun colbertje verstoppen, of met knuppeltjes die ze uit hun overhemd halen, jagen jongelui terug de steegjes in naar het Damrak.

“Ze zijn voor jullie!” roepen ze naar de agenten die van de andere kant komen. T, die nog steeds niet kan hollen, loopt voor ze uit, weer vlak langs de gevel. Opeens wordt hij door een deur naar binnen getrokken.

“Die onderwereldfiguren zijn erger dan de politie,” zegt een vrouw. “Wacht hier maar even tot ze weg zijn. Maar zorg dan wel dat je uit de buurt komt, want je hebt nu geluk gehad. Misschien herkent dat gajes je. Waar woon je?”

“Ik moet naar de Jordaan, een kamer zoeken,” zegt T. “Maar ik moest eerst op de Dam zijn.”

“Daar heb je dan een mooie dag voor uitgekozen,” lacht de vrouw. Ze steekt haar hoofd buiten de deur. “Nou, ze zijn weg. Hier rechtsaf en dan gewoon steeds oversteken en rechtdoor blijven lopen.”

“Dankjewel,” zegt T.

“Niks te danken,” zegt de vrouw. “Als ik jou was ging ik even een paar uurtjes liggen, je ziet eruit als een lijk.”

T probeert zo snel mogelijk door te stappen zonder te hollen. Op naar de Jordaan, op naar zijn kamer.

Hij blijft inderdaad zonder op of om te kijken rechtdoor lopen, steekt straten en grachten over tot hij in smalle straatjes komt. Dit moet de Jordaan zijn.

“Waar vind ik hier een kamer?” vraagt hij plompverloren. Men raadt hem aan bij de sigarenwinkel naar de raamadvertenties te kijken.

Terwijl hij bij een telefooncel staat te wachten, spreekt hem een vrouw aan die achtentwintig jaar ‘gratis zonder iets te verdienen’ als verpleegster heeft gewerkt. Haar vader, een heerboer, had haar naar een ziekenhuis gestuurd en gezegd dat ze maar een patiënt moesten verplegen van het geld dat zij verdiende, het tekort zou hij aanvullen. Haar man leeft al zestien jaar zonder maag. Als hij weggaat krijgt hij een doosje mee met twintig vakjes waarin verschillende soorten vloeibaar voedsel in plastic zakjes. Ze praat in de tegenwoordige tijd maar zegt dan dat hij vorige week aan kanker is gestorven.

“En nu heb ik zelf een bloedziekte,” zegt ze en toont een medaillon met daarop Medisch Alert. “Dat is een nieuwe ziekte,” zegt ze, “ze noemen het hemofilie. Dit wondje – ze laat een bepleisterde vingertop zien – heb ik al vier maanden.” Dan moet ze haar plantjes gaan ophalen.

Na een paar telefoontjes, waarbij hij zich verplicht voelde om tussendoor telkens een wachtende voor te laten gaan, komt hij terecht bij

een jonge blonde vrouw, nauwelijks vijf jaar ouder dan hijzelf, een weduwe zoals ze meteen zelf zegt. Ze gaat hem voor naar een zeer klein zolderkamertje, waarin onder het schuine dak net plaats is voor het eenpersoonsbed. Het is er klam en er hangt aan een spijker in de balk boven het bed een wollig colbertje op een hanger. Achter hen aan is een slungelige jongeman naar boven gekomen, zegt "sorry", dringt zich voorbij hen en pakt het colbertje. "Dat is nog van mij," zegt hij.

"Ik zie je zo bij het eten," roept de vrouw hem naar beneden na.

T belooft nog dezelfde avond iets te laten horen.

Die is te versieren, denkt hij als hij weer op straat loopt. Of wordt er een spel gespeeld? Is de jongeman van het bed op zolder naar het bed van de weduwe opgeschoven en moet T wachten tot zij genoeg van de jongeman heeft en hij op zijn beurt kan opschuiven en er opnieuw een advertentie voor het zolderkamertje moet worden opgehangen? Ja, we zijn in de grote stad, jongen, zegt hij tegen zichzelf.

Voor hem komt een jonge vrouw met half blote borsten en een kort rokje een buitentrap af. Ze glimlacht naar hem en loopt voor hem uit. Hij moet achter die benen en dat kontje aan, maar hij laat wel de afstand iets groter worden. Hij volgt haar verschillende straten door, ze draait met haar gat en kijkt niet om. Als ze een smalle gracht vlak voor een drukke verkeersstraat oversteken, wordt daar het lichaam van een oudere man opgevist. "Nog een slachtoffer van die moordenaars," hoort hij iemand zeggen. De sexy vrouw is rechtdoor gelopen, over de brede weg door het plantsoen, ze vat post tegen de leuning van de brug erachter, zet haar ene been voor het andere en steekt een sigaret op.

T is doodmoe en zoekt een lege bank in het plantsoen. Nu zou ik mijn tas kunnen gebruiken voor onder mijn hoofd, denkt hij als hij gaat liggen, maar die haal ik pas uit de kluis als ik straks een kamer heb. Hij valt meteen in slaap.

"Dat is er eentje," hoort hij roepen maar hij weet niet of het in zijn slaap is. Een aantal breed geschouderde figuren staat om hem heen. Hij weet niet wat ze willen, hij kan niet weglopen.

“Hij zit onder de hasj,” zegt er een. Geef hem een paar schoppen onder zijn gat, anders blijft hij hier liggen.” T is te duf om iets te zeggen, hij weet nauwelijks waar hij is, hij staat moeizaam op, beschermt met zijn gekruiste onderarmen zijn achterhoofd waarop hij de klap heeft gehad maar hij kan niet lang genoeg zijn billen dichtknijpen om te verhinderen dat hij een puntige laars in zijn aars krijgt.

“Daar komt nog zo’n provo-nozem!” roepen ze. Ze steken een lange lat tussen de spaken van een voorbijrijdende brommer. Die valt en schuift een eind door.

“Onze jongens leren jullie dat wel af!” roepen ze. “Gisteravond die bouwvakkers en nu die provo’s, wij moeten die rotzooi hier niet.”

T begint, terwijl hij probeert zich voor de geest te halen waar hij de afgelopen dag geweest is, met pijn terug te lopen in de richting waarvan hij gekomen is. Na een half uur staat hij voor het gebouw van de Telegraaf, er staan honderden mensen voor, er ligt veel rommel op straat, in de hal van het gebouw zijn politieagenten. Het is al negen uur, ziet T op een torenklok. Zou ik niet iets moeten eten, ook al heb ik geen honger? Hij loopt naar een plein en ontdekt het Lieverdje. Dat is beroemd van die provohappenings, denkt hij. Hij koopt een broodje kroket en gaat terug naar de Telegraaf.

“Ze gaan de eerste editie uitrijden,” zegt een man. “Dat moeten we verhinderen, maar er is overal politie. We zijn eigenlijk met te weinig. Dat was vanmorgen wel anders”

T heeft het gevoel dat hij moet overgeven. Hij ziet in een steegje naar rechts een aantal verrijdbare vuilniscontainers en gewone ijzeren vuilnisbakken staan. Hij krijgt kramp in zijn darmen. Stel je voor dat hij in een arrestantenwagen zit en zo nodig moet. Er stijgt een gejoel op. De vrachtwagens van de Telegraaf worden bekogeld. Maar dan is de politie inderdaad overal, de demonstranten moeten rennen.

T hurkt tussen de vuilcontainers met zijn broek op zijn enkels. De kramp is naar het einde van zijn endeldarm getrokken en zijn ontlasting loopt weg tussen de richels van de straatstenen. Hij moet van plaats veranderen en andersom gaan zitten om te voorkomen dat de dunne stront tegen zijn hakken loopt. Altijd van een helling af poepen en pissen, leer

dat nou eens, zegt hij in zichzelf. En nooit tegen de wind in plassen, hoort hij zijn vader zeggen.

Het is zo goed als donker. De demonstranten en agenten rennen voorbij. Hij voelt dat het nog niet over is in zijn buik, hij moet zich niet afvegen voor hij zeker weet dat hij klaar is, want hij heeft eigenlijk niets om zich af te vege. Als hij geluk heeft vindt hij in een van zijn zakken een pluizig papieren zakdoekje, maar hij vreest zijn gewone stoffen zakdoek te zullen moeten opofferen.

Vlak voor hem wordt een meisje verkracht. Hij schrok toen ze tussen de containers in kwam rennen en, toen ze niet verder kon, op haar buik op een volgende sprong om er overheen te klimmen. Zo werd ze gepakt door de marechaussee die haar achtervolgde. Hij bergt zijn ene stok op en haalt zijn andere te voorschijn, denkt T, ik zou moeten schreeuwen maar, als hij me al hoort, slaat hij me in mijn eigen stront, want ik kan niet opstaan. Er is trouwens overal geschreeuw en vlakbij schreeuwt zij: "Typhuslijer, juut, fascist, vuilak!" En de marechaussee: "Hoer, steningooier, ik zal je leren!" T krijgt een nieuwe kramp, gevolgd door een golf die over de straatstenen spuit. Het moet hier geweldig stinken, hoe kan iemand aan seks denken in deze stank!

De marechaussee laat het meisje los, doet een stap achteruit om zijn kleren in orde te maken, hij roept zoiets als: "Zo, en nou oprotten en vlug een beetje!" Maar zij vlucht niet verder over de container maar draait zich om en schopt liggend naar hem. Hij maakt een dreigend gebaar met zijn knuppel. Maar zij komt van de container af naar hem toe en begint hem te slaan en te schoppen en uit te schelden. Eerst slaat hij haar keihard met zijn gummistok maar zijn slagen nemen in kracht af, hij lijkt in te zien dat hij haar minstens bewusteloos moet slaan om van haar af te komen. Hij pakt haar arm, draait die op haar rug en slaat haar in de boeien. "Ik weet niet of ik hier goed aan doe," schreeuwt hij, "ik heb het gevoel van helemaal niet, ik zou je dood moeten slaan, heb ik het gevoel, en misschien doe ik het nog als je niet meteen je gore kop houdt, jesus, heb ik dat!" Hij duwt haar struikelend voor zich uit terwijl hij haar met een hand vasthoudt. Hij neemt zijn eigen aanklager mee, denkt T, en ik ben getuige, maar ik kan alleen bevestigen dat er een

verkrachting heeft plaatsgevonden, ik zal niemand kunnen herkennen. Maar toch zal ik het doen. Als zij zegt dat hij het was, zal ik dat bevestigen, ik moet haar helpen, ik heb iets goed te maken, ik ben alleen met mijn eigen problemen bezig geweest en heb haar niet geholpen.

Hij vindt in zijn zakken om zich af te veegen alleen het stencil dat hij op het stationsplein heeft gekregen. “Sinds gisteravond een arbeider door de politie is doodgeslagen is Amsterdam één groot slagveld.” Hij scheurt er een stukje af en dept zijn aars. Hij doet dat alleen om te voorkomen dat het langs zijn benen loopt, want hij weet dat zo gauw hij recht staat er een knakje in zijn darmen ontstaat waardoor hij opnieuw moet. En zo gaat het inderdaad, hij moet weer snel neerhurken. Er blijft nu een onuitstaanbaar schrijnende pijn aan zijn aars over die pas afneemt als hij er zo snel hij kan een stukje papier tegen drukt. Hij blijft met kleine stukjes deppen tot het stencil opgebruikt is en hij overweegt nog om het laatste stukje voor de veiligheid tussen zijn billen te laten zitten. Maar hij doet het niet, voornamelijk vanwege de mogelijkheid dat het er nog zou zitten of uit zijn onderbroek zou vallen als hij deze in aanwezigheid van iemand anders zou uittrekken. Dat hoeft niet bij een meisje te zijn, je kunt ook in een cel of in het ziekenhuis terecht komen, houdt hij zichzelf voor.

Als hij eindelijk opstaat is er niemand meer te zien bij de Telegraaf. Hij is te snel overeind gekomen, hij voelt het in zijn hoofd.

Hij weet niet meer hoe hij hier gekomen is. Het is nog wel een drukke straat waar de tram gaat, maar achter de straat zijn herenhuizen en daar weer achter is een park. Hij denkt nu dat hij automatisch in de tram is gestapt omdat de deuren toevallig opengingen op de plaats waar hij stond te suffen. Dat hij in slaap is gevallen maar daarna de tram weer is uitgezet omdat hij geen kaartje had. Hij moet wel terug naar het centrum voor een kamer, het wordt al laat.

Bij een garage staan opvallend veel politieauto's. Veel zien er vromfaaid uit: gebroken ruiten, deuken, lekke banden. Aan één kant staat een aantal wagens dat provisorisch lijkt te zijn opgeknapt. Hier wel nog deuken, maar geen gebroken ruiten of lekke banden. Bij deze wagens

duikt uit het niets een groepje van zes gebogen lopende jongelui op met een getrokken mes dat ze langs hun linker of rechter been houden. Met twee man per wagen steken ze eerst de achterbanden dan de voorbanden lek. Elk paar doet dit bij zo'n drie wagens en verdwijnt dan uit het zicht, bijna twintig wagens met stukgestoken banden achterlatend. Ze negeren hem volkomen. Een guerilla-aanval op de politiegarage, denkt T. Goed georganiseerd, mompelt hij en keert zich snel om en verdwijnt tussen de huizen om niet de schuld te krijgen. Als hij gelovig was zou hij denken: ik ben hier gebracht om dit te mogen aanschouwen.

Hij neemt de tram terug naar het centrum en koopt een kaartje, hij mag nu geen risico meer lopen, er mag geen tijd meer verloren gaan.

Een mooie hoer in een smal steegje maakt hem helemaal week door de manier waarop ze zacht "ga je mee?" tegen hem zegt. Hij raakt er compleet van ondersteboven en herhaalt het vaak.

Hij vraagt naar een kamer waar staat "Gemeubileerde kamer te huur." De hoeren in de deuropening staan te grinniken. "Wil je in de business?" "Hij heeft wel een lekker kontje."

Hij ziet hoe marechassees een barricade aan een gracht verwijderen.

Opeens staat hij voor een mooie hoer in een prachtig blauw licht achter een raam.

Het lopen langs al die uitgestalde en poserende hoeren is voor T een ervaring.

Op een brugje wordt een jongen door drie politiemannen met gummi knuppels geslagen. Een man komt uit een café en zegt dat hij het geen manier van doen vindt. Een agent met strepen op zijn mouw geeft de man een klap boven zijn oog. De man blijft staan roepen: "Ik heb niks gedaan. Arresteer me maar!" Er komen nog vijf agenten bij en met zijn allen slaan ze op hem in.

Een Amerikaanse jongen spreekt T aan: hij houdt van het contact met jongens, om ze te strelen maar niet verder te gaan. Dat deed hij wel met meisjes, die neukte hij ook, zei hij, maar nu zocht hij een jongen en geen meisje.

Die kunstenaar aan de Amstel, bij wie hij had aangebeld, had gezegd dat hij daar wel een nacht kon slapen als hij niks anders vond, want de kamer was al verhuurd maar de nieuwe huurder was er nog niet. Het is druk in het café en rokerig ook en er zijn veel mensen tegelijk aan het praten, hevig aan het praten mag je wel zeggen, en dan is er ook nog de jukebox waar iemand steeds *Great balls of fire* op zet. Die zal daar ook wel een bedoeling mee hebben, dat zal wel iets met de vuren op straat te maken hebben. De man die hier vlakbij op een mooie kromme gracht zijn hondje uitliet, een klein poezelig wit beestje, had gezegd dat er volgende maand bij hem een kamer vrij kwam en dat hij die mocht hebben. Dus eigenlijk kan hij nu nog wel een pilsje nemen, voor vannacht heeft hij onderdak en volgende maand een kamer. Misschien vindt hij tot die tijd wel meer tijdelijke adressen en desnoods moet hij een paar weken terug naar huis, dat is ook geen ramp, kan hij meteen al zijn spullen meebrengen. Opeens denkt hij aan zijn tas in het bagagedepot op het Centraal Station.

Waar heeft die met zijn rooie haar en baard het over? Hij is misschien een jaar ouder dan T, hij maakt gebaren alsof hij iemand optilt en over een hek gooit of ergens bovenop zet, bijvoorbeeld op de kap van een auto. “Oef!” zegt hij daarbij en lacht terwijl hij een sliert schuim uit zijn snor veegt. Als iemand hem even blijft aankijken of als het gesprek even stopt, herhaalt hij de voorstelling en telkens begint het hele groepje weer te lachen.

Als de rooie het al een poosje niet meer gedaan heeft, neemt een andere jongeman van de groep, groot en forsgebouwd met half lang sluijk haar, het over, trekt de aandacht van de rooie, zegt: “Willem!... Oef!” en maakt het optillende en wegwerpde of neerzettende gebaar. Net zolang tot Willem er genoeg van heeft: “Doe nou maar even normaal, Merkel!”

“Hé, geen namen, hadden we afgesproken,” zegt Merkel. Hij loopt naar de jukebox en zet opnieuw *Great balls of fire* van Jerry Lewis op.

T heeft meer vertrouwen in wat, weliswaar ook in verschillende versies herhaald, een man van tegen de vijftig vertelt, een bouwvakker aan zijn knuisten en kleren te zien, die bij hen aan tafel zit en die naast zijn bier ook een borrel drinkt.

“Ze begonnen meteen te slaan. Ze vroegen wel of je je wilde verwijderen, maar toen ik me omdraaide om te kijken of ik achteruit kon, zaten daar mensen op straat en kreeg ik een klap vanachter op mijn schouder. Toen ben ik terug gaan slaan, we moesten wel, konden geen kant op. Ze hadden van die lange latten en wij hadden alleen onze vuistten. Later, toen we wat meer afstand hadden kunnen nemen, gebruikten we fietsbellen, stenen, vuilnisbakken, alles wat we te pakken konden krijgen. Maar toen was het voor mijn maat te laat, die had een zwieper op zijn slaap gekregen en nog een paar klappen toen hij al voorover op de grond lag, en toen reed er in volle vaart achteruit nog een politiebuis over hem heen. Want ze maakten dat ze wegkwamen die smerissen. Ze konden ons niet baas, maar wat schiet je ermee op als je maat dood wordt weggedragen! We hebben ze daarom vandaag flink te pakken genomen, en dat stinkblaadje ook. Best mogelijk dat Jan een hartaanval heb gehad, maar die is wel aan die klappen en dat over hem heen rijden te danken!”

“Voor mij was het meteen duidelijk dat het moord was,” zegt een man met een bril die er uitziet als een wat oudere student.

“Maar jij was er toch pas nadat ik je gebeld had, een uur of negen was jij er, toen hadden ze hem toch allang in die ziekenauto afgevoerd?”, zegt de rooie die Willem wordt genoemd. “Sorry,” zegt hij dan, “ik weet het, je hoeft niet overal zelf bij te zijn om er een oordeel over te vormen.”

Er komt een mannetje tussen de tafeltjes door in de richting van de toiletten lopen en T zou zweren dat hij hem kende. Had hij hem eerder op de dag gezien of kende hij hem uit het zuiden? Als het mannetje terugkomt blijft hij tussen hun tafeltjes staan en zegt met een krakende stem: “Zo, en welke revolutionair geeft er een armlastige acteur een pil-sie?”

“Sodemieter op, Hiep,” zeggen de jongelui, “je hebt gisteren de hele avond van ons zitten zuipen, zogenaamd omdat je precies wilde weten wat er op het Marnixplantsoen gebeurd was.”

“Solly, solly.” zegt het mannetje met een grimas en heft zijn armen half in de hoogte en loopt door.

“Dat is Hiep, van de tv weet je wel,” zegt een van de jongeren, terwijl

hij zich over het gangpaadje naar T buigt, “aardige kerel, maar als hij platzak is moet je hem kort houden, want hij kent geen maat, maar hij vindt wel iemand anders om te bietsen, iemand die hem voor het eerst ziet, bijvoorbeeld.”

“O, hij kan van mij wel een pilsje krijgen,” zegt T en kijkt achterom maar kan Hiep tussen de mensen en de rook niet meer zien. “Dat bedoel ik, “ lacht de ander. T heeft zich te snel omgedraaid, voelt hij in zijn hoofd, maar hij is blij dat iemand hem zomaar heeft aangesproken. “t Was een goed idee van mij om onder de provo’s te gaan werken hè,” roept de rooie.

“Van jou?”

“Nou ja, van ons, maar ik heb er toch altijd voor gepleit, die beweging onder de jongeren moet politiek gericht worden.”

“Daarom hebben we die 3000 pamfletten ook uitgedeeld, we zijn niet voor niks de hele dag bezig geweest, en onze taak is dan om te zeggen dat het politieoptreden bevestigt dat bij de minste aantasting van het kapitalistische staatsapparaat geweld wordt gebruikt door de overheid.”

“Dat heb ik gelezen,” roept T en springt op, “ik was het er helemaal mee eens maar wist niet wat revisionisten waren en toen kreeg ik een klap op mijn kop.” Hij voelt het meteen weer in zijn hoofd.

“Kom bij ons zitten,” zegt de rooie. “Zullen we nog een rondje bestellen? Jij nog een Uppie?” vraagt hij aan de overjarige student. Van de zes stoelen aan het tafeltje is er een vrij en T gaat zitten. Blijkbaar blij met een toehoorder van buiten de groep beginnen ze door elkaar heen te vertellen wat ze het afgelopen etmaal allemaal gedaan hebben. Ze hebben ook gekalkt, de bouwvakker laat zijn nog halfwitte handen zien, voor hem maakt dat niks uit, zegt hij, hem kunnen ze daar niet op pakken, de emmer met de borstel staat nog achter, die moet terug naar de bouwkeet, dan nemen ze de volgende keer wel een nieuwe. *Volksverzet RJ* en *Van Hall ten val*. Weet hij wie Van Hall is?, de burgemeester dus. Maar het gaat ook om naamsbekendheid voor hun organisatie de Rode Jeugd. Binnenkort verschijnt hun eerste krantje. De jongeren rond provo en de Vietnambeweging moeten gepolitiseerd worden. Het is de rooie die dat zegt.